

CULTURÀLIA

Número 10

CENTRE CULTURAL DE TÀRREGA

Juny, juliol i agost 1999

sumari

2 · Opinió

El campanar de la parròquia de Tàrrega
per Gener Gonzalvo

3 · 4 · Entrevista a
Joan Anguera
per Teresa Garcia

5 · 6 · **Els balkans ...
o els volcans**
per Josep Ribera i Camps

7 · **Descobrir la Tàrrega
Modernista**
per Jaume Espinagosa

8 · **Fets i Gent**
per Maurici Graus

9 · **Reflexions sobre la
revista URTX**
per Manel Salas i Flotats

El tresor de la Memòria
per Glòria Coma

10 · 11 · **La vida de
Salvador Dalí**
per Joan Borda

12 · **Mirades i Percepcions**
Remodelació Urbana
per Ermengol Puig

13 · **Tempus fugit.** Joan Bernà

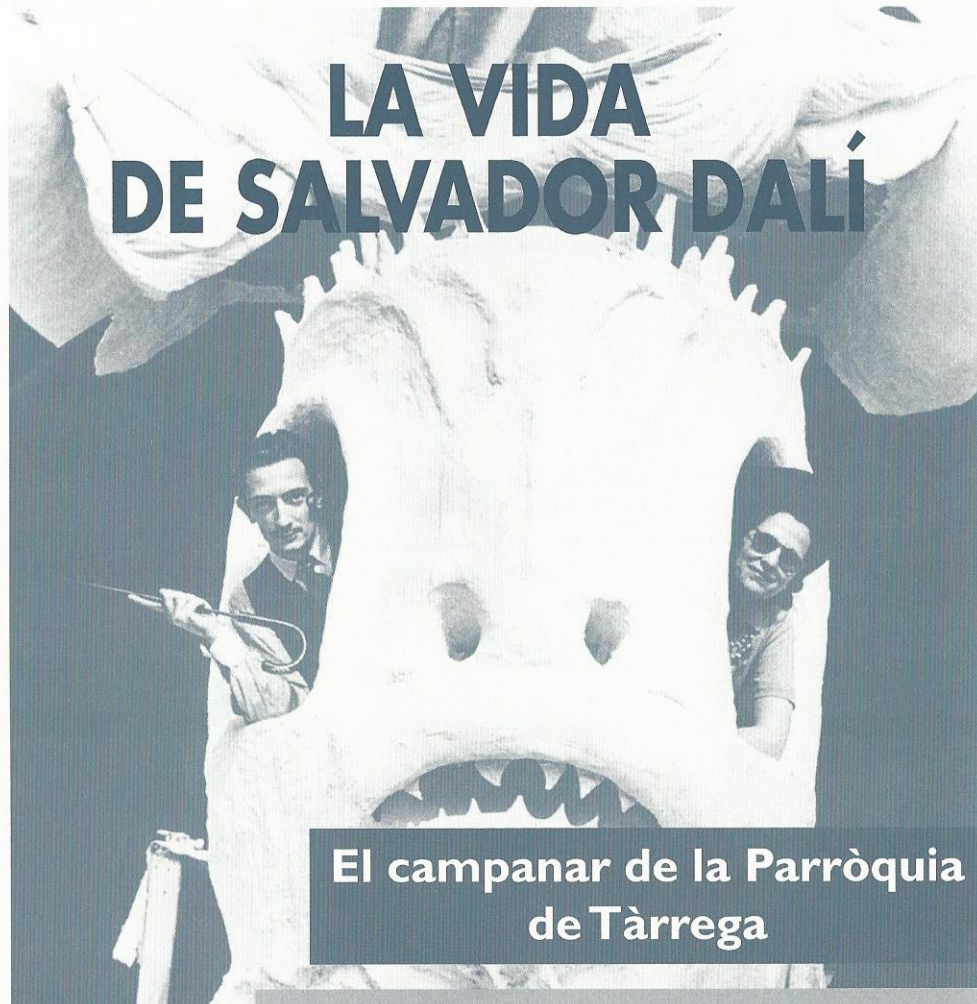
14 · **Cara a Cara**
Cinema i teatre
per Francesc Gasull i J. B. Solé

15 · 16 · 17 · 18 · 19 · 20
El centre cultural:
Editorial · VI Concurs Musical
de Tàrrega.

Jocs tradicionals: Les boles
Francesca Bardají

Assemblea · Conferències
Tertúlies · Targarins Fora Vila ·
Festa del Soci · Excursions ·
Agenda · Humor

LA VIDA DE SALVADOR DALÍ

**El campanar de la Parròquia
de Tàrrega**

Descobrir la Tàrrega modernista

Entrevista a

Joan Anguera

**DIRECTOR ARTÍSTIC DE LA FIRA DE TEATRE
AL CARRER DE TÀRREGA** per Teresa Garcia

Aquesta edició de CULTURÀLIA ha estat patrocinada per:

SUPERMERCATS
ALDI

EL CAMPANAR DE LA PARRÒQUIA DE TÀRREGA

Ara que Tàrraga estrena dues noves i flamants campanes, hem cregut oportú de recordar l'origen de la nostra església parroquial i del seu campanar.

El nou temple de Santa Maria de l'Alba de Tàrraga fou construït entre els anys 1672 i 1742, en caure el 15 de febrer d'aquell any l'antic campanar de l'església gòtica sobre la nau central, i després de diverses deliberacions, s'acordà de bastir un nou edifici. La gran durada de les obres fou deguda a les greus crisis econòmiques de l'època barroca a Tàrraga, amb la Guerra de Successió pel mig.

El nou temple i campanar fou encarregat al cèlebre arquitecte valenc Fra Josep de la Concepció (nom religiós de Josep Ferrer, 1626-1690), projecte original de l'obra, en pergamí policromat que encara es conserva a l'Arxiu Parroquial de Tàrraga (i del qual en caldria una digna restauració, atesa la singularitat del document). Fou una obra de gust neoclàssic, de connotacions vitrubianes i amb alguns elements barrocs, com el projecte de façana, que no es pogué portar a terme per dificultats econòmiques. L'actual façana fou acabada l'any 1970, incorporant-hi el rerecor barroc, que construí a mitjan segle XVIII l'escultor vigatà Pere Costa i Cases (1693-1761), fill del gran escultor Pau Costa.

L'església parroquial de Tàrraga és una de les millors obres de Fra Josep de la Concepció, que treballaria, entre d'altres llocs, al Palau del Virrei de Barcelona, a Vilanova i la Geltrú i a Sant Pere de Reus. Durant l'aixecament del

juliol del 1936, el temple fou incendiat, i es perderen nombrosos retaules, alguns d'ells de primeríssima qualitat; aleshores es convertí en mercat.

El campanar del temple restà inacabat, segons el projecte original de Fra Josep de la Concepció, també per problemes econòmics, ja que hi mancava un cos que el coronava. En un principi, el campanar fou contractat per un preu de 7.000 lliures. El nou campanar, tal com el veiem avui, i les noves campanes, foren acabades l'any 1689. La campana més grossa de totes era La Bou. L'agost del 1689, les campanes ja eren a punt, fetes pel mestre campaner Miguel de los Corrales, de possible origen biscaí.

Gener Gonzalvo i Bou

REVISTA CULTURÀLIA · Núm. 10 juny, juliol i agost 1999

Direcció: Pep Vall

Consell de redacció: Joan Bernà, Jaume Espinagosa, Carles Domingo, Teresa Garcia, Gener Gonzalvo, Josep M. Ricart · Col·laboradors: Carme Asensio, Francesc Gasull, Maurici Graus, Noèlia Lardiez, J. B. Solé, Ermengol Puig, Francesca Bardají, Oriol Saula, Miquel Millà.

Edició: Centre Cultural de Tàrraga, C. de les Piques, 1 25300 Tàrraga

Disseny i realització: Central de Disseny Tàrraga SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit legal: L-1528 /98

Entrevista a

JOAN ANGUERA

DIRECTOR ARTÍSTIC DE LA FIRA DE TEATRE AL CARRER DE TÀRREGA

per Teresa Garcia

Hem convidat el nou director artístic de la Fira de Teatre al carrer, Joan Anguera, tot i que ja hi està treballant des de principis d'any, a conversar una estona perquè volem conèixer-lo millor i saber quins són els seus propòsits per al certamen teatral.

Fes-nos cinc cèntims dels teus inicis en el món del teatre:

Encara que vaig néixer a Castellterçol (Vallès Oriental), la major part de la meua vida l'he passada a Vic, on quan tenia uns vint anys vaig crear un grup de teatre que es deia La Gàbia, amb la intenció de fer un teatre independent, molt actual i modern, en un moment en què no hi havia massa subvencions per a aquest tipus de teatre. Aquest grup va existir vint-i-cinc anys, però es va acabar en el moment de fer el pas cap a la professionalització. De totes maneres els seus components continuem fent teatre, cadascú pel seu compte.

La teua formació com a actor ha passat per ...

Vaig estudiar a l'Escola Adrià Gual de Barcelona, dirigida per Ricard Salvat, en un moment en què l'Institut del Teatre funcionava molt malament i qui de debò volia dedicar-se a aquesta professió havia de passar per aquesta escola. De la meua promoció en aquesta escola són Feliu Formosa, Benet i Jornet, Josep Montañés i molts altres. També he realitzat diversos cursos a França.

L'experiència docent ha estat molt important en la teua carrera?

Si, combinat amb el meu treball a La Gàbia, vaig entrar a l'Institut del Teatre com a professor d'interpretació, on també he dirigit diversos tallers. Més tard vaig ser nomenat director de l'Institut de Teatre de Terrassa i del Centre Dramàtic del Vallès, actualment l'únic que queda, ja que el de Vic s'ha desfet i el de la Generalitat ha passat al Teatre Nacional. La principal funció d'un Centre Dramàtic és donar sortida als estudiants oferint-los l'oportunitat de poder treballar en una companyia professional.

De tot allò que has fet fins ara, digue'ns de

què et sents més satisfet i què esborraries?

No estic descontent de res del que he fet, perquè dedicar-me al teatre era allò que realment volia: de petit comences a fer teatre, et diuen que ho fas bé i decideixes dedicar-t'hi. He tingut la sort de poder-ne viure.

Estic molt content del temps de La Gàbia, de donar classes

No deixis, per volar més alt, el teu niu sense caliu. Jacinto Benavente.

a l'Institut perquè estàs constanment en contacte amb la gent jove que no deixa que t'apalanquis i t'empeny a què estiguis investigant continuament. L'experiència del centre Dramàtic del Vallès també ha estat enriquidora i ara veure'm què passa amb Tàrraga. En resum estic molt satisfet de com m'ha anat la vida, he estat molt de sort.

Ara no tinc massa temps per dirigir intento fer teatre com a actor. Darrerament he participat en el rodatge d'una pel·lícula que es dirà *Bajo la luna*, hi faig un paper secundari (un senyor que es diu Eduardo Miñona), juntament amb el Mario Gas i el Pep Cruz.

Ara que ja et coneixem com a persona, voldríem reconduir la conserva cap a la Fira de Teatre, per això et farem aquesta mena de pregunta pont: Des de quines vessants has conegut la Fira de Teatre abans de ser-ne el director?

Havia vingut moltes vegades amb La Gàbia i amb el Centre Dramàtic del Vallès, com a actor o com a director. També hi he assistit com a programador perquè al Centre Dramàtic del Vallès programem en una comissió el teatre que es representa a Terrassa, o sigui, conec bastant el teatre que es programa a la Fira.

En els últims anys la Fira ha crescut molt. Quan en parlava amb el Ramon Simó, ell tenia la idea de no fer-la créixer més, per poder-la controlar, jo estic completament d'acord. No sé si arran d'aquestes converses amb Ramon Simó i la coincidència d'idees, la Generalitat em va cridar per dirigir-la. El cert és que vaig dir que sí amb tot el respecte que suposa encarregar-te d'un muntatge com aquest.

Quins objectius tens per a l'edició d'enguany?

M'ho he agafat amb calma, m'agrada fer les coses a poc a poc i sobretot amb un projecte tan complicat com una fira, perquè hi ha molta gent que hi confia. La idea de la fira d'enguany és totalment de continuïtat. A nivell d'infraestructures hi havia una sobreutilització del teatre de sala, el Ramon Simó ja en va començar a disminuir el nombre, i la quantitat de companyies que hi hagi aquest any serà segurament la que ja hi haurà sempre. Voldria aprofitar l'ocasió per agrair a Ramon Simó tots els consells que m'ha donat.

Un altre propòsit és esponjar el centre de la ciutat, ja que hi havia una saturació d'espectacles i de públic, per això totes les actuacions del Pati Free es traslladaran al camp dels Escolapis, on per millorar la visibilitat hi haurà una grada per a 300 espectadors. Això no vol dir que al centre no s'hi faci res, continuaran les actuacions a la plaça de les Nacions i els espectacles itinerants pels carrers i places.

A nivell de programació es potenciarien els espectacles de carrer, serà un any important per a aquest tipus de teatre; pel que fa al teatre de sala augmenta el nombre dels espectacles visuals, donada la diversitat de procedències dels programadors professionals que assisteixen a la fira. Hem procurat que hi hagi representació de tots els tipus de teatre.

I quines novetats ens pots avançar?

Augmentarà el nombre d'espais concertats. Hi haurà un espai concertat amb companyies de Lleida i comarques de Lleida que es dirà La Fàbrica, i un altre amb companyies de comarques de Girona que es dirà espai del Teatre de Guerrilla. Aquests grups s'han buscat ells mateixos els espais i estan coordinats per la Fira. Una altra novetat és que muntarem un bar de nit per als professionals que assisteixen a la Fira, un lloc on podran fer els seus contactes, un punt de trobada entre professionals i artistes.

Quins espectacles no ens hem de perdre?

M'és molt difícil recomanar alguna companyia, ja que totes presenten espectacles molt atractius. Crec que el públic té suficient nas per a trobar allò que li interessa.

Parlem de la política cultural de la Generalitat. Creus que és suficient l'aportació econòmica que dedica a la Fira de Teatre de Tàrraga?

Com he comentat abans, a mi m'agrada anar a poc a poc i penso que després de l'experiència d'aquesta primera fira en podré parlar amb més coneixement.

No creus que convindrien més inversions en infraestructures?

Evidentment, crec que seria força necessari i que quedessin al servei de la ciutat la resta de l'any.

La crítica, els professionals i el públic del Festival de Teatre de Sitges han tingut una reacció bastant negativa, tens por que et pugui succeir a Tàrraga?

Crec que Joan Oller és una persona molt vàlida i molt interessant, em sembla que ara està reconduint i intentant trobar què és allò que ha de ser Sitges, un festival que es fa just abans del GREC de Barcelona i massa a prop d'aquesta ciutat. Ha d'aclarir bé què és Sitges, ben separat del GREC i ben separat de Tàrraga. Crec que sembla que en Joan Oller el vol reconduir més com un espai de reflexió sobre el teatre, fet que evidentment sí que interessa als professionals i que ja existeix en altres punts d'Europa. No sé si interessarà al gran públic, per tant s'ha de reconsiderar quin ha de ser el públic de Sitges.

I per acabar, de quantes edicions de la Fira vols ser el director artístic?

Em van demanar si ho volia ser de sis edicions, però jo vaig contestar que em comprometia a quatre. Em sembla que és un temps prudent per dur a terme qualsevol projecte que et plantegis, però una altra raó de pes és que necessito tornar a dirigir i actuar.

Els balkans ...

Els balkans ... o els volcans

o els volcans

En aquest abril -no de gràcia, sinó, de desgràcia-, de 1999, ens trobem amb la més bèstia de les guerres que l'home s'ha inventat. Iugoslàvia. Les veus dels que es diuen demòcrates, intel·ligents i santes persones, han determinat que Milosevic és el dolent, el diable personificat.

Segons els demòcrates de la NATO així és.

Bé. I qui són els demòcrates? Qui mana en una democràcia? La majoria dels que el poble ha votat. Quin valor concedim a la majoria del poble? Si normalment considerem ximple la massa, però per raó de la majoria de vots obtinguts tenim un govern elegit per la ximple majoria, resulta que els que manen ho fan per delegació dels ximplers votants.

Podem donar -per tant- valor al seu criteri? Ja sabem que això no es així i que se'ns presenti amb l'etiqueta que les circumstàncies aconsellin en realitat sempre ha manat una minoria de, generalment, mal parits però que donades les circumstàncies, i avui, es diuen demòcrates. Escollit i decidit qui era el diable; guerra a ell. Així estem d'atrafegats. Si no ho tinc mal entès, Ortega i Gasset diu: L'home és l'home i la seva circumstància. Tito va ésser el cabdill -durant llargs anys- de Iugoslàvia. Comunista no ortodox. Comunista a la seva. Anant per lliure. Encara no totalment divorciat de l'URSS. Quan després de més de setanta anys de constant i terrible pressió del capitalisme mundial, recolzat pels papes i -sobretot l'actual- a més dels exèrcits de tots aquests països, l'URSS es desintegra. Tito, no tingué -materialment ni moralment- ningú que el recolzés. Quant aquests tres reis de tots els orients, ja comentats, digeriren l'URSS, ja sols -a Europa- quedava la Iugoslàvia de Tito, amb fòrum comunista. La seva destrucció per aquests tres genets era cosa pactada i inexorable. Segons testimonis catalans fiables, aquella gent, amb Tito, vivien bé i en pau. Viure en pau, dins un trencacolls etnogràfic, amb fermes i quasi irracionals nacionalismes conviccionals d'anys i panys; a més de viure bé, n'hi ha per treure's el barret. Però ja tenim dit que les fúries destructives de l'URSS l'hi tenien votada. Els seus últims dies, aquestes

forces ja es feren notar, bufant les cendres dels apaivagats nacionalismes que formaven el rosari d'ètnies que formaven el federalisme Iugoslau; tractant de dividir-lo i pulveritzar-lo.

No existeix poble que no sigui nacionalista. Dir el contrari és negar una evidència que sols els ximplers poden fer. L'eufòria nacionalista puja, si es veu la possibilitat d'augmentar-lo o de perdre'l. La desaparició d'un Govern central fort i la ideologia comunista -no nacionalista, sinó internacionalista- feren desaparèixer el cinturó de seguretat que regia i unia en bon veïnatge tot aquest ancestral antagònic, conglomerat humà. Així les coses, i veient els serbis l'ebullició de nacionalisme dels fins aquí pacífics i sociables veïns seus no és estrany que el seu nacionalisme espiritual pugés els corresponents graus. Falta Tito: En entrar Milosevic, les circumstàncies són les ja descrites. Els més interessats a desestabilitzar el país són Estats Units i Alemanya. Els primers somiant -de la manera que sigui- destruir aquell país -com a tal- ja que no és possible destruir la idea comunista. Els segons encara no han despertat del seu somni pangermanista de la Gran Alemanya i que ja ens ha portat -en el que va de segle- a dues guerres mundials... i Déu vulgui que no a la tercera. Alemanya -principal culpable que les coses hagin arribat on són mimant i inflant el cap a Croates, Bosnis, etc. i sense encomanar-se a Déu ni al Diable de les seves intencions, ni a l'UE n'assabentà, reconeix la independència d'aquests països. Era encendre la metxa del barril de pólvora. Què guanyava Alemanya amb tot això? Doncs Croàcia, que ja s'havia fet seva en la passada guerra, entrava a ésser l'hortet de vora casa. Venjar-se també de Iugoslàvia, que no pogué conquerir en l'última guerra. L'orgull teutó no es fereix en va. Tard o d'hora es veu que s'ha de pagar. Estovat el matalàs per Alemanya, és arribada l'hora dels Estats Units per planxar-lo; i aquí estem. A més a més arribem al ditxós Cosovo, que falsament es vol fer creure que és el quid de la qüestió, quan per als desencadenadors del desastre és un simple contratemps. És la guerra, i li toca a qui li toca; què hi farem. Aquesta és l'exclamació dels carnissers.

Cosovo: Província sèrbia —i segons sembla— bressol d'aquesta ètnia. Actualment, amb sols un vint per cent de pobladors serbis. La resta, sobrevinguts —principalment— d'Albània, turcs, gitanos, etc... Els que de petits —i en pobles rurals— sabem del comportament dels gitanos, entenem que els pobres serbis, i en la seva companyia, motius per sentir-se massa feliços no en tinguessin.

De bona tinta sé, es comportaven com els nostres. Dels turcs no en tinc referències tan clares. El que sembla ser-los comú, és que tenen l'instint ratonil de no parar de prenyar les dones. Muntanyes de marrecs. Si a ells, treballar els ve gran, de què han de viure? Del que foten. Jo sé de serbis que, quelcom tindrien a dir de tals veïns. Quan els vinguts de fora han vist que eren el vuitanta per cent, es cregueren amb el dret de considerar el país casa seva, i procediren així. Ja tenim una gran autonomia, concedida per Tito, segons sembla però les influències foranes i la tonteria pròpia, els mal aconsellaren traspasar límits que portarien a l'actual desastre. Variats òrgans de Govern no concedits per la pròpia constitució atorgada per la nació a què el país pertany. Fins i tot un més o menys exèrcit nomenat de Lliberació Nacional. Qui els havia segregat de Iugoslàvia, els havia donat nació pròpia i reconeixement com a tal? El nacionalisme Iugoslau —amb Milosevic— o no podia accedir a tal extrem. S'arriba a la violència per ambdós costats. Si a tu et volen prendre el que de dret consideres teu, crec que tots faríem el mateix. Doncs per què tant escandalitzar-se?

La no firma de l'acord de Rambouillet, per Milosevic, és deguda al fet que: es concedia als cossovac tres anys d'autonomia i la independència d'allí endavant. És posar aquest home davant de l'espasa al pit de l'OTAN i la paret nacionalista del seu país. Heus aquí: l'home i la seva circumstància. I per tot això, la infinitat incommensurable de beneïts atents a: "La voz de su amo", no al seu propi raciocini; bramant tots; Milosevic criminal. Triomfa més la guerra de la propaganda, que la de les bombes.

Estats Units i Alemanya aprofiten propagandísticament aquest —per ja sabut i projectat— rebuig de firma, per portar cada una per ella mateixa i finalment en conjunt, la gran canallada de les bombes causant el R.I.P. final a no sols al que fan a Iugoslàvia, sinó quedar d'allò un polsós record. Milosevic mentrestant mirava de posar a ratlla la guerrilla millor dit exercit, format pels de fora i recolzat pels de la seva ètnia interior d'enorme majoria. Però arribaren les nuvolades d'avions i vaixells de guerra, amb la constant pluja de bombes. Per culpa —visible—, de qui? Doncs, d'aquests constants invasors foranis, que en veure's molt potents i recolzats pels

enredaires de fora plantaren cara, irreflexivament, als vertaders amos de la terra.

Conseqüència lògica; els Iugoslavs, en veure que per culpa d'aquesta gent, ells rebien aquest terrible càstig no buscat; tot l'odi que a diari això genera, es dirigeix sobre d'ells. Lògic. Què pot fer Milosevic, enfrontat entre el saltvatgisme de l'OTAN i l'impetuós odi del seu poble, contra els motivadors del fet, i els impassibles continuadors del crim? Els catalans tenim una dita que resa així: Del mal buscat a dretes, ningú n'ha de ser planyut. Això és el que de dret es mereixen els exiliats cossovars. Però l'humanisme clama, davant de tanta tragèdia, buscada o no. Els alegres llançadors de bombes intel·ligents —sempre deu ésser un consol ser mort— per una bomba intel·ligent, que per una de burra o analfabeta.

Aquests que no reparen en despeses de cap mena, si són per matar i destruir; després de ser la causa d'aitals riuades de gent que res tenen, res els queda, i no saben en quin país caure morts, no es gasten un duro per ells, i tot ho confien en el bon cor de la pobre gent, dels respectius països. Perquè sols els pobres entenen bé, els sofriments dels pobres. Perquè la cosa faci més efecte, l'ignominiós aparell propagandístic, al seu servei posat, ens fueteja la cara amb fotos de la gran: Desgràcia fabricada. Tot és poc per llençar-ho a la cara del dimoni Milosevic. I aquest Déu amb què en tantes llengües se li dirigeixen; tan impassible ell, amb uns i altres. S'arriba al cinisme dels criminals de guerra.

El que estigui net de culpa, que tiri la primera pedra. Paraules no meves; però que s'atribueixen a aquest Déu impassible. Es diu que els que s'oposen a un tribunal internacional per jutjar crims de guerra són els Estats Units d'Amèrica. Suposo que les seves particulars raons tindran. Tinguem en compte que segles enrere, tota la basura social d'Anglaterra, emmagatzemada en les seves presons, el seu recurs era enviar-los a Amèrica i Austràlia.

La nissaga americana —per tant— no pot ésser massa recomanable; i com a conservadors-pispadors que és en el pla que sempre els hem conegut, res d'estrany que es pensin que el mentat tribunal —ells— no hi cabrien, per gran que fos. Sols faltaria que des d'un far mundial, ensenyessin les seves desvergonyides vergonyes.

Els americans són —respecte als europeus— uns analfabets. Tenen escassos cinc segles d'història enfront de la mil·lenària Europa.

Josep Ribera i Camps

DESCOBRIR LA TÀRREGA MODERNISTA

JAUME ESPINAGOSA MARSÀ

El propassat dimecres, dia 9 de juny, es va presentar a la Biblioteca Central Comarcal de Tàrraga el quadren pedagògic *Descobreix: la Tàrraga modernista*, adreçat a alumnes de segon cicle de l'Ensenyament Secundari Obligatori i els Batxillerats. Aquest treball alhora, de recerca i de pràctica docent, ha estat elaborat pel Seminari d'Història local i comarcal del Pla de Formació de Zona de l'Urgell. El quadern que comentem l'han confeccionat els professors: Joan Duch, Rosa Maria García, Manel Martínez, Joan Novell, Miquel Orobitg, Maria Pampalona, Ismael Panadés i Joan Planes. La coordinació ha anat a càrrec d'Ismael Panadés i les suggerents il·lustracions les ha realitzat la professora Carme Espina. Els editors són la Delegació Territorial a Lleida del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i del Centre de Recursos Pedagògics de l'Urgell. L'Ajuntament de Tàrraga ho ha patrocinat i s'ha comptat amb la col·laboració de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

Descobreix: la Tàrraga modernista és un quadern pedagògic molt ben elaborat que aproparà d'una forma integral els alumnes targarins a un coneixement complet de les principals característiques definidores de la Tàrraga de finals del segle XIX i de començaments del segle XX.

L'obra s'estructura en cinc capítols: urbanisme, demografia, economia, política i arquitectura.

L'alumne treballa el quadern didàctic amb la utilització de plànols de la ciutat, la interpretació de taules estadístiques i gràfiques, la comprensió de diferents textos explicatius, la visualització d'edifi-

cis i objectes modernistes que es localitzen en diferents indrets de Tàrraga i responent el seguit de qüestions que se'ls hi plantegen en cadascun dels cinc apartats.

Eines com la que estem comentant són imprescindibles per fer comprensible i amè, als joves ciutadans, la nostra història política, social i econòmica i el nostre llegat artístic i arquitectònic més propers.

Nogensmenys, la col·laboració entre el món de l'ensenyament i el món de la cultura patrimonial són la manera més eficaç de cara a la popularització seriosa i permanent dels esdeveniments històrics i dels moviments artístics generals.

Poder copsar com el modernisme català, ha influït a nivell artístic i social en la història contemporània targarina, és una porta d'entrada a una comprensió més global d'aquest decisiu moviment cultural i sociològic de la Catalunya a cavall entre dos segles.

Confiem i desitgem que la utilitat del quadern didàctic *Descobreix: la Tàrraga modernista* transcendeixi el marc educatiu i el puguin aprofitar tots els ciutadans que s'interessen per la història, l'art i la cultura.

Des del Museu Comarcal de l'Urgell a Tàrraga estem orgullosos de poder col·laborar, amb més o menys intensitat, segons les circumstàncies, en aquests treballs pedagògics que incideixen directament en la culturització i conscienciació vers el nostre patrimoni històric, artístic i arquitectònic dels ciutadans de Tàrraga i de l'Urgell.

Cetenari de Francesc Marsà Figueras,

**el més guardonat artista
pintor Targarí.**

Amb motiu de la celebració, el proper 14 de febrer de l'any 2000, dels 100 anys del naixement del més important artista pintor Targarí, com va ser Francesc Marsà (1900 - 1969), i dels 30 anys de la seva mort esdevinguda el dia 12 de novembre del 1969, ens consta que el nostre Ajuntament, a través de la Regidoria de Cultura, i amb l'especial col·laboració del Museu Comarcal, vol organitzar una sèrie d'actes commemoratius de tan significades dates, d'entre els quals sobresurten la presentació d'una gran exposició antològica del Mestre Marsà a les sales de l'esmentat Museu i també a la sala que porta el seu nom al carrer de Les Piques, a més de conferències il·lustratives de la vida i obra d'aquest gran pintor nascut i mort a Tàrrrega.

A aquest efecte, ja s'ha creat una comissió presidida per l'alcalde Frederic Gené i coordinada pel director del Museu, Jaume Espinagosa, que sota el nom "Amics del pintor Marsà" s'encarregarà de cercar i catalogar totes aquelles obres dels propietaris i col·leccionistes locals i foranis que es coneixen i que vulguin col·laborar, amb les màximes garanties de seguretat, a l'objecte de fer més nodrida i important aquesta projectada i esperada mostra antològica que, sens dubte, marcarà una de les fites més destacades de la vida cultural de la ciutat.

Creiem necessari recordar que l'última i gran exposició del nostre entranyable artista es va celebrar com a mostra antològica a la desapareguda i recordada Sala Cristall, el dia de la seva inauguració, l'11 de maig del 1984, fa justament 15 anys.

Àngel Oliveras Guart

**Fundador de l'Escola d'Arts i
Oficis de Tàrrrega.**

Si en el passat núm. 7 de la nostra Revista, corresponent al mes de març, ja vam escriure fent una certa apologia sobre la personalitat del senyor Àngel Oliveras i les conseqüències molt positives que la seva gestió va suposar per a la nostra ciutat, fent possible la creació de l'Escola d'Arts i Oficis, l'any 1934, avui novament hem de significar la importància d'aquell fet transcendental i de grans beneficis per a la cultura targarina i també comarcal.

En la reglamentària Assemblea General del nostre Centre Cultural, celebrada el passat dia 28 de maig, hi va haver l'afortunada intervenció d'un dels socis que va proposar que es fessin les oportunes gestions davant dels organismes oficials corresponents, per tal de reivindicar el nom del senyor Oliveras, propasant-lo com a titular del nou edifici de l'Escola recentment construïda, en lloc del que ara regeix que es considera ben poc adient. Com a resultat d'aquesta esmentada proposta es va crear un estat d'opinió general de tots els assistents a l'Assemblea i tot seguit es va acordar que el Centre es fes seva aquesta proposta i s'iniciés el procés reivindicatiu de l'extraordinària personalitat del senyor Oliveras, en reconeixement dels seus mèrits i generosa aportació personal en bé de la població.

Esperem i desitgem que aquesta iniciativa tingui el ressò i l'acceptació general dels ciutadans.

REFLEXIONS

SOBRE LA REVISTA URTX

Manel Salas i Flotats

Quan se celebra un aniversari de números rodons: 10, 20, 25... sovint serveix per fer balanç i per proposar-se objectius més ambiciosos i incerts.

Abans, però, de llançar-nos cap al futur sempre és bo de reflexionar sobre el passat. Aquesta màxima aplicada a la revista *Urtx* equival a reflexionar sobre els plantejaments que la van fer nàixer. El 1989 hom troba que *Urtx* es publica per donar cabuda als treballs d'investigació cultural en un sentit ampli. Per tant, comença amb la voluntat de no ésser només una revista d'història local. La realitat és que dels 217 articles publicats, 73 són d'història, i si ampliem una mica el concepte i hi introduïm disciplines germanes com ara la història de l'art i l'arqueologia, la presència d'aquesta temàtica és abassegadora. La història i en segon lloc l'enorme ventall de temes de les anomenades ciències humanes i socials són els protagonistes absoluts d'aquesta revista. En descàrrec direm que *Urtx* és una revista oberta i gens programàtica, per tant són els propis treballs presentats els qui la defineixen. El referent geogràfic és la ciutat de Tàrraga i la comarca de l'Urgell, encara que també es pretén donar sortida a articles que tinguin un marc més ampli. Plantejar-se la possibilitat d'estendre l'abast

geogràfic de la revista topa amb diversos problemes si bé el moment present és força bo ja que hi ha una autèntica manca de publicacions d'aquest tipus en moltes comarques de Lleida. Si és així el finançament de la revista hauria d'ésser més solidari? Com funcionaria l'equip de redacció?

L'últim objectiu expressat ara fa deu anys feia referència a la voluntat de publicar no només els estudis dels professionals de les diferents àrees del coneixement sinó també els treballs dels anomenats estudiosos o erudits locals amb la suficient metodologia. Així s'acomplia una necessària funció de relleu i d'integració dels antics grups d'estudis que floriren en la dècada dels vuitanta als nous plantejaments de les institucions culturals oficials.

Quan mirem, ara sí cap al futur, ens podem preguntar: ja estem bé tal com estem? Continuarem deu anys més amb la mateixa trajectòria? Introduir canvis és prudent? Esperem que els canvis vinguin sols? I jo respondria que l'encert d'una vida (també d'una vida literària) és saber estar i ésser conscient del que ets, vet aquí el secret d'*Urtx*, la saviesa dels seus plantejaments, som el que som i si hem de ser més ja vindrà. Això no vol dir ni comoditat ni manca d'energia sinó perseverar en el que ets en qualitat i quantitat.

EL TRESOR DE LA MEMÒRIA

Glòria Coma i Torres

La memòria és aquell arxiu imperceptible, no material, on els humans endrecem les experiències i els aprenentatges que van configurant la nostra vida. A mesura que passen els anys, amb l'assossec del temps disponible, els records tornen i es recuperen antigues percepcions. Tots tenim noció de les històries de joventut i infància que ens explicaven els nostres avis, de les descripcions detallades que podien fer sobre paisatges, persones, situacions, amb precisió i coneixement i de la lucidesa que prenien en algunes situacions tràgiques concretes com la guerra, l'emigració, la mort,... L'experiència endreçada a la memòria és una font d'informació que s'enriqueix amb la saviesa i el repòs dels anys. El problema es troba en la dificultat de recuperar els canals de la transmissió d'aquesta experiència. El dilatat ritme feiner actual, la hiperocupació de tots plegats, la marginació familiar de molts vells, dificulta la pràctica de l'escoltar, actitud i estímulo imprescindible per al traspàs del coneixement.

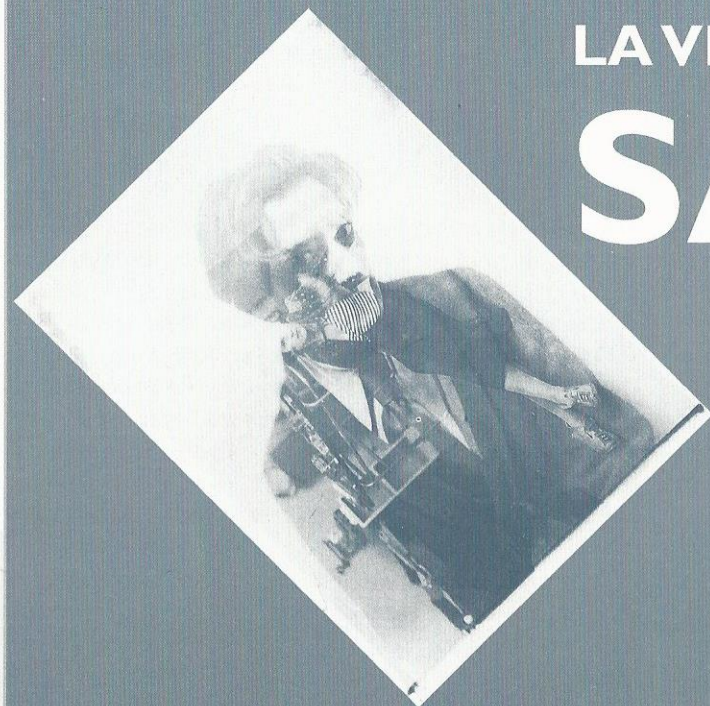
Per als historiadors contemporanis la memòria dels grans es converteix en una font preciosa d'informació. És un do-

cument de primera mà que ens permet recompondre els trossos de vida que conformen moments determinats de la història. Com més riques, variades i contrastades són les experiències, més valuosos són els treballs que en poden resultar. Existeixen treballs interessantíssims sobre històries de vida que posteriorment han servit per esclarir o descobrir fets que els documents ignoraven. A més a més de tots és sabut l'interès i la valoració social que tenen i han tingut les memòries en la història i les lamentacions que hi ha hagut, en alguns casos, quan aquestes no s'han produït.

D'altra banda la percepció subjectiva dels fets del passat que es deriva d'aquesta pràctica és l'element humà peculiar que converteix el testimoni en quelcom enriquidor per a l'historiador, atesa la relació ineludible que existeix —al meu parer— entre vida i història. Per aquest motiu cal evitar tothora els judicis de valor, les polèmiques o el contrast d'opinions perquè els tresors de la memòria puguin descobrir-se lliurement, sense condicionants, amb el respecte que dona la responsabilitat de cada vida viscuda.

LA VIDA DE

SALVADOR

Fa més de deu anys que va morir Salvador Dalí (1904-1989) i he tingut ganes de recuperar-lo fent una ullada atenta al meu arxiu del surrealisme. També he tingut l'oportunitat de llegir per primera vegada aquest llibre de més de 400 pàgines titulat *Vida secreta de Salvador Dalí*, una autobiografia que va ser publicada l'any 1942 en llengua anglesa.

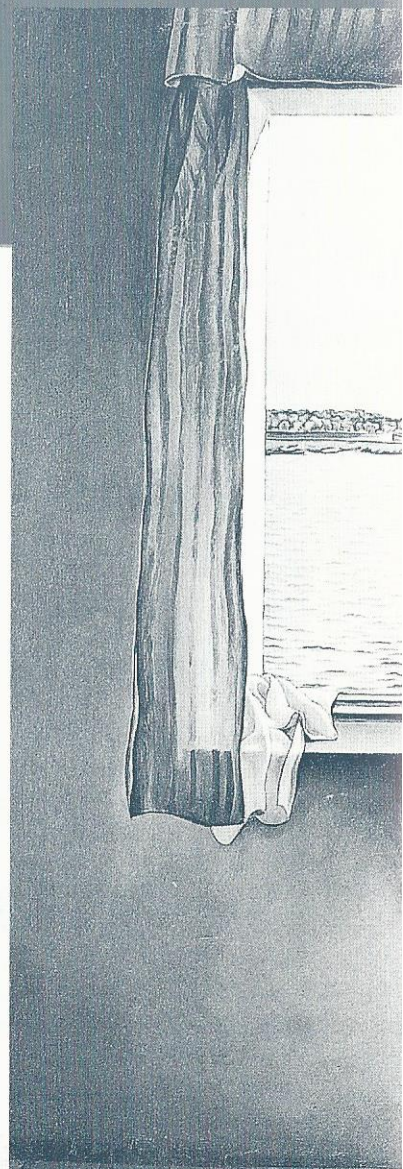
A més de passar-m'ho molt bé llegint aquest llibre, considero que el jove Dalí -en aquell moment tenia 37 anys- va fer molt bé de voler explicar-nos el que havia estat la seva vida fins aleshores. I dic fins aleshores, perquè amb la conclusió del relat, Dalí anunciava la seva voluntat d'encetar una nova etapa creativa i vital.

Al llarg de *Vida secreta de Salvador Dalí* trobo que es parla poc del poeta granadí Federico García Lorca, i altres successos que són d'interès, però aquesta llacuna aparent està força compensada per les explicacions que ens dóna de la seva pròpia experiència. Dalí va ser un personatge molt lúcid i un gran coneixedor del terreny que trepitjava, sempre ajudat per la seva estimada Gala. A mi m'han agradat, especialment, els retrats que fa de la societat secreta dels artistes, així com de l'alta societat i de la societat en general. Després de tot, tampoc és que hagin canviat tant les coses.

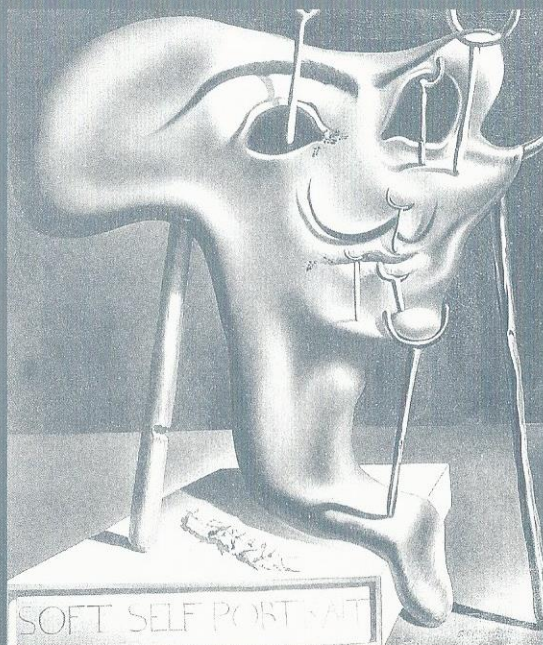
Una altra de les coses que cal remarcar d'aquest llibre és que Dalí va ser un gran treballador, i per això mateix, més

envejat encara. Quan els viatges llargs i les relacions públiques li ho permetien, Dalí arribava a treballar dotze hores diàries! I ho feia gairebé sempre acompanyat de la seva inseparable Gala que és qui li llegia, en veu alta, els llibres i textos que més li agradaven. I és que si no hagués estat així, no s'explicaria com va ser tan prolífica la seva obra.

Una de les curiositats que jo ignorava malgrat que no surti en el llibre és la coincidència del nom del meu estudi (És blanc Estudi), batejat l'any 1989, amb aquest vers de l' "Oda a Salvador Dalí" (1926) de F. G. Lorca: "Los pintores modernos en sus blancos estudios, /cortan la flor aséptica de la raíz cuadrada". Sempre és interessant de trobar un referent com aquest, encara que jo em moguéssim per la pròpia intuïció, naturalment. Però no tot van ser flors i violes en la vida del nostre artista,

OR DALÍ

perquè també explica que fou empresonat en dues ocasions: l'una a Figueres, el seu poble natal, i l'altra, a Nova York, pel trencament del vidre d'un aparador en una botiga de la Cinquena Avinguda; els jutges van estar molt dignes en aquest darrer afer.

Els que van demostrar ser uns miops absoluts en les coses de la seva vida i de la seva obra, encara ara, foren els polítics d'aquest petit país i, curiosament, més miops com més a l'esquerra. Diu Ignasi Puig: "Dalí ha estat silenciats pel poder. Hi ha hagut greuges comparatius greus com el fet de no haver-se organitzat un Any Dalí,

bé "esotèrica", per fer-la, en aquest cas, oculta i marginal."

Donada la llargària del llibre que comentem i ja per a acabar, aprofito per a transcriure algunes de les moltes paraules dites pel geni de Figueres, seleccionades sense cap altra pretensió que la de fer més present aquest personatge.

Per exemple: "El clown no sóc jo, sinó aquesta societat monstruosament cínica i tan ingènuament inconscient que juga a ser sèria per dissimular la seva bogeria. Perquè jo -ja ho he dit moltes vegades- no estic boig." «Ningú ha estat més constantment robats (copiat) que jo." "Durant tota la meua vida m'ha estat molt difícil acostumar-me a la desconcertant i enutjosa "normalitat" dels éssers que em rodegen i que poblen el món. Sempre em dic: Res del que podria passar, mai no passa! "A les persones d'edat que, passats els cinquanta, no s'han cansat de mirar, sempre m'han entès i els he agradat." "Mai vaig témer les xafarderies. Sempre vaig deixar que es formessin." "Els rics sempre tenen mala dentadura. El diner envelleix i arruga l'home que vol ser ric, molt abans que ho sigui."

Joan Borda

quan sí que hi va haver un Any Miró.

Dalí va entendre el seu país i el va pintar. Els responsables polítics fan tots els possibles per fer que la cultura sigui tam-

MIRADES I PERCEPCIONS

REMODELACIÓ URBANA

Ermengol Puig i Tàpies

Ciutats com París, Barcelona, Londres i ara Berlín, a causa de la seva intensa i innovadora transformació urbana, han esdevingut centres referencials i paradigmàtics. Darrere, a part d'unes possibilitats materials i tecnològiques excepcionals, hi ha complexíssimes teories i llenguatges constructius que, en no tenir una sola lectura, dificulten a nivell popular la seva comprensió. En aquest tipus de procés els tècnics, junt amb els poders locals i fàctics, són protagonistes destacats. Ciutats petites com Tàrrrega

difícilment poden sobresortir per posseir models d'arquitectura i d'urbanisme de reconegut renom. En aquests llocs sovint simplement s'hi fa arquitectura real, entesa com a servei a les persones i allunyada de postulats teòrics, discutits entre especialistes i tècnics.

Arran de l'anterior article sobre l'aspecte urbà de la cultura i sobre la romàntica i idealitzada relació entre "l'arquitecte i el príncep renaixentista", he tingut una xerrada amb l'Eduard Escolà, des de 1991 arquitecte municipal de Tàrrrega. Opinions i idees seves són:

"Des de l'aparició de l'estat liberal (s. XIX) pel que fa a l'urbanisme el lloc del "príncep" ha estat ocupat per administracions diferents. Els arquitectes han persistit, però cada cop més, han compartit amb altres tècnics els seus projectes. En l'actualitat la relació entre "creació i poder" s'ha eixamplat i ha esdevingut un procés de diàleg entre totes les parts que hi intervenen. Avui els poders locals han de dialogar amb els contractistes, els propietaris, els veïns i les demandes dels ciutadans. La nova mentalitat és que els propietaris i els promotors també intervinguin en actuacions públiques donant opinions i idees. L'esforç de consens i de pacte amb aquests col·lectius ha estat notable. Ells també inverteixen diners (contribucions especials) en actuacions que afecten les seves propietats i per

tant és raonable que hi tinguin quelcom a dir i a aportar.

Els governants, per la seva banda, s'han hagut de conscienciar de l'amplitud de significació que conté el concepte "carrer". El carrer no es redueix a aquells tros d'espai que no interessa a la iniciativa privada. De fet és una dialèctica i un equilibri de forces. Allà la ciutadania es relaciona, es cohesiona, viu i utilitza uns espais i uns equipaments. Intervenir-hi millora els àmbits públics i això és beneficiós per a tothom, ja que indueix

un increment laboral i econòmic. Allò públic també ha de tenir qualitat i s'ha de resoldre amb actuacions unitàries i integrades. Un espai de 500 metres de llargada, com el carrer del canal d'Urgell, amb tots els elements i infraestructures indispensables per a ser habitat amb plena qualitat humana, ha de portar implícita la revalorització de la vida al carrer perquè és allà on es mantenen vius i lligats els elements d'habitabilitat i la integració de la zona. Una de les feines fonamentals de l'administració local és la d'esforçar-se a divulgar, de forma efectiva, aquests criteris. L'èxit de certes mesures reorganitzatives depèn tant del fet que la bondat de la proposta persuadeixi, com de la mateixa realització de l'obra. Construir una primera zona de vianants té una importància decisiva. Fer veure, als poc convençuts, que no es pretén aprofitar-se del seu patrimoni, sinó que la millora física i formal del carrer representa una millora per a la ciutat i també per a ells, facilita l'actuació en altres zones similars. Aquest lent procés de sedimentació d'idees i expectatives ja fa molts anys que s'està fent, però no sempre ha donat resultats tan bons i evidents com ara. La col·laboració dels ciutadans en aquestes qüestions evidencia la sensibilitat pels aspectes socials i urbans que cada cop són més reivindicats."

TEMPUS FUGIT...

Joan Bernà

Els historiadors, professionals i amateurs, investigadors sòlids o potser diletants a la recerca dels interrogants del passat, són uns éssers privilegiats. Tant se val que s'enfonsin en l'antiguitat, en el medievalisme, en l'eclosió renaixentista, en l'orgia de les llums revolucionàries, o que s'acostin a l'emotivitat localista de les cròniques dels racons més propers, a la nissaga de tots els Cargol del país, a la infantesa del Barça o a l'adolescència de la pròpia vida i a la de totes les nòvies reals o virtuals que ens feren homes.

Privilegiats són aquells que gosen desafiar la impetuositat còsmica dels dies i dies que passen i passen sense aturar-se mai. Diuen que el present no existeix perquè quan vols agafar un instant et trobes tan sols amb la memòria recent d'un record. I tots sabem que tampoc té entitat real el futur perquè, sense conèixer-lo, només podem aspirar a imaginar-lo. Per tant, només posseïm el passat, les realitats pretèrites, que custodien els historiadors, potser sense ser del tot conscients del lloc preferent que ocupen entre els mortals.

El coneixement de la història, entès en un sentit gens excoient, com a crònica de totes les coses que han passat, és cabdal per molts motius, però potser el més important és que està lligat a la pròpia supervivència. És evident que ens veuríem greuement desorientats si no sabéssim aprofitar el joc de referències vitals amb què el passat ens alliçona, sense el qual cap individu podria tocar de peus a terra amb seguretat ni cap grup humà sabria ordenar uns mínims de convivència. La mateixa naturalesa, tot i la constant renovació de les cèl·lules dels éssers vius, aprofita ininterrompudament la memòria genètica per a definir qualsevol manifestació de vida. I a nivell de la ciència social que més prospera, el Dret, és un principi elemental que la realitat sempre va davant de la llei, és a dir, primer els

esdeveniments es produeixen i després el legislador regula, amb la llei, les conseqüències legals dels esdeveniments, iguals o similars, que el futur presenti.

Tanmateix la història, tan important, no té la darrera paraula. Que sigui l'eina idònia per contrarrestar la fugacitat del temps, que pugui ser la base de les nostres seguretats, psíquica i social, no li dóna un valor absolut o incontestable. Necessita el contrapès energètic del canvi, de l'adaptació a realitats que trenquen. El futur no existeix perquè només s'imagina, però al capdavant passa gairebé sense que ens n'adonem i es fa real quan en podem fer crònica. Haurem creat una història diferent, però abans de ser història l'esforç per dissenyar quelcom diferent ens haurà fet volar, tot complementant aquella seguretat del tocar de peus a terra. Donar voltes i més voltes al passat pot anclar-nos en un grau excessiu de nostàlgia, fins i tot en la irrealitat. Si en el món tot és dual, la venerable història demana el diàleg amb la il·lusió del futur.

Un breu recordatori dels darrers sis anys i mig de la meua vida, transcorreguts a Tàrraga, m'ha portat cap a aquestes maldestres reflexions. Dispenseu l'agosament. Quedi clar, això sí, que sento, de debò, un respecte molt profund cap a la història i els historiadors. I que se'm fa inevitable, en aquesta circumstància, agrair aquest interès a les converses mantingudes amb moltes persones, especialment amb el meu estimat amic Gener Gonzalvo, al qual, per cert, val més que no li feu cas quan afirma que els juristes no li cauen bé (vegeu *Culturàlia*, número 7). El vaig conèixer l'any 93 en un Congrés d'Història del Notariat Català tema del qual en sap molt més que jo - on presentà una comunicació sobre els Terés, nissaga de notaris targarins, precisament.

Que els temps ens siguin favorables, a tots.

Cinema i teatre

To be or not to be, that's the cinema

Hi ha una dita entre els cinèfils que diu que si Shakespeare hagués nascut al segle XX, treballaria de guionista a Hollywood. I jo afegeixo que seria el més ben pagat, fins i tot per damunt de Joe Eszterhas. Però la distància temporal entre William Shakespeare i el cinema no ha estat obstacle perquè el genial dramaturg anglès hagi estat un dels autors més adaptats, extrapolats, transportats, traduïts i copiats a la gran pantalla. Ara bé,

de tots els cineastes que s'han atansat a les denses i tràgiques històries de Shakespeare, n'hi ha tres que destaquen amb llum pròpia: Laurence Olivier, Orson Welles i Kenneth Branagh. Tot i que als anys 30 Hollywood ja va fagocitar algunes obres de Shakespeare (com la clàssica i encatronada "Romeo y Julieta" de George Cukor), el primer gran autor cinematogràfic de fornada shakespeariana fou Laurence Olivier, amb les seves adaptacions de "Hamlet", "Ricardo III" i "Enrique V". Aquestes versions eren poc arriscades i respectaven al màxim el text original, com si Olivier mimés en excés la font literària. Una mica més agosarat fou Orson Welles, el qual, desterrat de Hollywood i en un tortuós periple europeu, tirà endavant unes adaptacions barroques i quasi malsanes de Shakespeare: les magnífiques "Othello", "Macbeth" i "Campanadas a medianoche", aquesta última rodada a Espanya amb l'ajut del productor Emiliano Piedra. Tot i que estic segur que el públic més jove coneix Shakespeare gràcies a Kenneth Branagh, un actor i director de carrera irregular i d'interpretacions més aviat histriòniques. Ara bé, quan Branagh adapta un Shakespeare està genial: m'han emocionat "Henry V" i la seva èpica continguda, "Mucho ruido y pocas nueces" i el seu humor pícar; i "Hamlet" i la seva elegant posada en escena. No obstant això, la llista de directors "shakespearians" és més llarga; tenim un Franco Zeffirelli i els seus justets "Romeo y Julieta" i "Hamlet"; o un George Cukor i la seva excel·lent "Doble vida", on Ronald Colman queda trasbalsat per la potència emocional del personatge d'Othello. Tot i que de vegades es produeixen atemptats com el "Romeo y Julieta" de Baz Luhrman, amb Leo DiCaprio i Claire Danes interpretant els amants de Verona a la Califòrnia actual. Molt més interessant i arriscada és la intel·ligent mirada que Al Pacino projecta sobre Shakespeare amb "Looking for Richard" (si algú es resisteix a Shakespeare, aquest és un encertat primer pas per endinsar-se en el llegat de l'autor de Stratford). En el seu debut com a director, Pacino es llueix retratant un grup d'actors que volen escenificar "Ricard III". El resultat és brillant. I és clar, no podia acabar aquest article sense esmentar la discreta "Shakespeare in love", un joc entre ficció i realitat que presenta la creació artística com un fenomen col·lectiu i no pas individual. Potser la pel·lícula desvetlla el secret més ben guardat de Shakespeare.

Francesc Gasull

Shakespeare not in love

Explica Marcello Mastroianni en les seves memòries que, en acabar de rodar amb Vittorio de Sica, "Matrimonio a la italiana" Eduardo de Filippo li va proposar d'anar a Broadway amb Sophia Loren per a representar l'obra "Filumena Marturano" diàleg que va seguir era, més o menys, aquest: "Vaig trucar a la Sophia, que llavors vivia a París, com jo, i li vaig dir: 'Sophia, és una oportunitat d'or. És una aventura que ens rejoyenirà, canvies, fas

teatre'. Ella va respondre: 'jo sóc jove i no tinc cap necessitat de fer teatre'. A Sophia, com a altres actrius, li feia por el teatre. Qui ha nascut per al cinema, tem el teatre". (Extret del llibre "Sí, ya me acuerdo" de Marcello Mastroianni). No vull discutir amb algú tan insigne com Mastroianni. Amb tot, cinema i teatre són un binomi perillosament usat. No són dos termes prou complementaris però sí que tenen abundants coincidències. El teatre, però, resulta guanyador: s'adapten moltes obres teatrals al cinema, i gairebé cap pel·lícula s'adapta al teatre. En volem un exemple? Gran part dels musicals de Broadway han passat al cinema, mai a l'inrevés. El cinema, no obstant això, ha sabut mostrar l'interior, els bastidors del teatre: qui no recorda la brutal rivalitat de "Eva al desnudo", la densitat emocional de "Vania en la calle 42", la sexualitat supurada de Brando a "Un tranvía llamado deseo", o Dustin Hoffman interpretant el cansat Willy Loman a "La muerte de un viajante", la magnificència i espectacularitat de "West Side Story", per no parlar de les adaptacions que, incomprensiblement, arriben ara de les obres de William Shakespeare. De fet, els americans han descobert un guionista a qui no cal pagar. Aquesta és l'explicació. Paradoxalment, una de les millors adaptacions d'una obra teatral és "Vania en la calle 42" de Louis Malle. Cineasta de grau superlatiu, Malle tanca la seva carrera amb una versió lliure de l'obra de Txekhov sota la visió d'un animal teatral i cinematogràfic com David Mamet. Amb el suport d'un ritme jazzístic, Malle ens endinsa en el món real del teatre, de l'assaig i la vinculació dels actors amb els seus personatges; uns magnífics actors que fan del fet teatral una magnífica exposició del fet teatral. Els cinc minuts inicials de "Vania en la calle 42" són d'un gran respecte al teatre i alhora al ritme cinematogràfic. Malle va deixar un gran llegat al món artístic amb aquesta pel·lícula, tan deutora del fet teatral com del fet cinematogràfic. Absolutament, la unió del teatre i el cinema feta art.

JB Solé

editorial centre cultural

Segons l'acord que va prendre en el seu moment la Junta del Centre Cultural, a l'estiu publiquem un sol número de la revista, ja que és un temps en què les activitats es relaxen i el personal es dispersa per a gaudir de merescudes vacances; que també mereix el conjunt de redactors i col·laboradors de CULTURÀLIA, als quals aprofitem per expressar el més profund agraïment per llur tasca.

Hem arribat al número 10 havent assolit una extensió i uns continguts que considerem apreciables per a una revista del tipus de la nostra.

Hem buscat els objectius de donar a conèixer les variades activitats del Centre; informar de les accions culturals que es fan a la ciutat; promoure i divulgar la creació literària, facilitant que els afeccionats a escriure tinguin un vehicle difusor; comentar alguns dels llibres que surten i donar a conèixer els que arriben a la Biblioteca; recuperar elements de la nostra tradició com els jocs de sempre; aprofundir en el coneixament de certes persones d'interès, etc.

La revista encara és un infant a desenvolupar i ha de créixer i l'hem de cuidar molt: per això mateix també té moltes possibilitats d'enriquir i millorar els seus continguts. Invitem i esperem el suport de totes les persones i institucions que considerin positiva l'existència d'una publicació com aquesta, al temps que la posem a la seva disposició per difondre llurs activitats.

També expressem el nostre agraïment als patrocinadors: AJUNTAMENT DE TÀRREGA, PERE RAMON S.A., CAIXA DE MANRESA, LA CAIXA, CENTRAL DE DISSENY, ETC, i òbviament als socis del CENTRE CULTURAL, l'aportació i perseverància dels quals en la seva adscripció al Centre donen consistència i solidesa al projecte.

Bones vacances i fins al setembre.

VI concurs musical de Tàrrega

El concurs Salta a la fama canvia enguany de nom i passa a denominar-se Concurs Musical de Tàrrega.

La sisena edició del concurs tindrà lloc durant el proper mes de juliol: del 12 al 15 es faran les semifinals als estudis de Ràdio La Veu de Tàrrega, i el divendres dia 23 tindrà lloc la gran final amb l'actuació en directe dels tres finalistes al Makoki Club a partir de les 12 de la nit.

El VI Concurs Musical de Tàrrega oferirà diferents premis com diners en metàl·lic i actuacions a la Sala Nexus de Vic durant el Mercat de Música Viva.

El certamen està obert a totes aquelles agrupacions musicals que encara no hagin gravat cap disc, i a tota mena d'estils: pop, rock, heavy, punk, reaggé, ska, hip hop... Els participants han enviat a la Regidoria de Cultura de Tàrrega

una maqueta amb dues cançons pròpies i un currículum del grup.

Dels 12 grups seleccionats de la seixantena que s'han presentat, 2 són de les comarques de Lleida: The Companys i Maitip's.

El VI Concurs Musical de Tàrrega és organitzat pel Centre de Jovent de Tàrrega, la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tàrrega, i Ràdio La Veu de Tàrrega.

Hi col·laboren el Centre Cultural de Tàrrega, l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el Consell Comarcal de l'Urgell i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Telèfon de contacte: 973 310 731

LES BOLES

Les boles, altrament anomenades boles, todes o caniques eren com una moneda de canvi infantil, però sobretot eren un estri de joc, el qual ja s'emprava a l'Antic Egipte. Els egipcíels han trobat boles en tombes d'infants del segon mil·leni abans de la nostra era.

De forma esfèrica, les boles podien ser de diferents materials: pedra, argila cuïta, vidre, ferro o acer. Acostumaven a tenir la mida d'una cirera, encara que n'hi podia haver de més grans, anomenades bolots o galots.

Amb les boles es podien desenvolupar diferents jocs: el Flendi, el Toc o els Castelletes. El més popular era el Fledi o Flendit (aquesta paraula fa referència al dibuix de forma ovalada, rodona o quadrada, marcat a terra, on es dipositaven els estris de joc). El dibuix del flendi de boles era ovalat, no gaire ample, el qual es feia més o menys allargassat segons el nombre de jugadors.

En el joc del Flendi de boles cada jugador deixava una bola de la seva propietat dins del flendi, ben arrencgerada en el centre, seguint l'eix entre els extrems més distants del flendi. A unes deu o dotze passes del flendi es feia una ratlla que marcava on havia de col·locar-se el jugador que començava a jugar. Aquest havia de tirar una bola de la seva propietat cap al flendi tot intentant treure de dins la bola d'un contrari per tal d'eliminar-lo. Si ho aconseguia podia tornar a provar sort a continuació. Si no reeixia en l'intent, havia de procurar, si més no, quedar ben a prop del flendi per tal que en el seu segon torn de tirar pogués estar pròxim a les boles. Si una bola es quedava dins del flendi, es deia que el jugador estava "ofegat" i per això quedava eliminat, havent de tornar les boles que anteriorment hagués pogut treure als companys de joc.

El joc del Toc consistia a tocar amb la bola pròpia les dels companys de joc per tal d'apropiar-se-les. Començava un primer jugador tirant la seva bola en el lloc que cregués oportú. El segon jugador podia triar de fer el mateix o bé intentar tocar la del primer. El tercer i següents jugadors també tenien opció de poder provar de tocar les altres boles o tirar la seva en lloc estratègic. Quan tots havien tirat una vegada, el que havia estat el primer jugador encertava el segon torn, i ara estaven obligats a intentar tocar les boles dels companys. Si ho aconseguïen s'apropriaven de la bola del contrari el qual quedava eliminat, i podien seguir provant sort. Si es tocava la bola d'un jugador que anteriorment havia guanyat a altres jugadors, s'obtenien, de rebot, totes les boles que aquest havia requisat.

El joc dels Castelletes consistia a fer tants castelletes o muntets de boles com jugadors hi havia. Els castelletes eren formats per quatre boles, tres a la base i una al damunt i es muntaven sobre una ratlla feta prèviament al terra, a un pam l'un de l'altre. Els jugadors tiraven al seu torn, tot intentant tombar els castelletes dels contraris. Si ho aconseguïen es quedaven amb les boles d'aquells. En aquest joc, per tant, era molt important, alhora de repartir els torns, poder ser el primer a tirar. Però encara era més important tenir destresa i punteria.

Tots els jocs de boles eren jocs d'habilitat. Hi havia qui tenia tant d'encert que aconseguia omplir-se les butxaques de boles.

el centre cultural

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA.

El divendres 28 de maig se celebrà l'assemblea general ordinària del Centre Cultural de Tàrraga, en la qual la Junta explicà les activitats fetes l'any anterior.

Hi assistiren uns 40 associats, pràcticament un 20 % dels que té el centre.

S'informà que actualment funcionen deu seccions pròpies del Centre i tres autònomes, i que n'hi ha al gunes en projecte.

S'aprovà actualitzar la quota, que no s'havia variat des de fa dotze anys, posant-la a 2.400 ptes a l'any. S'exceptua els majors de 75 anys, que tindran una quota inferior.

S'acorda la creació del Consell Consultiu que estarà compost per: membres de la Junta; coordinadors de seccions; exmembres de Junta, i els socis que es consideri oportú i també els que demanin ser ho.

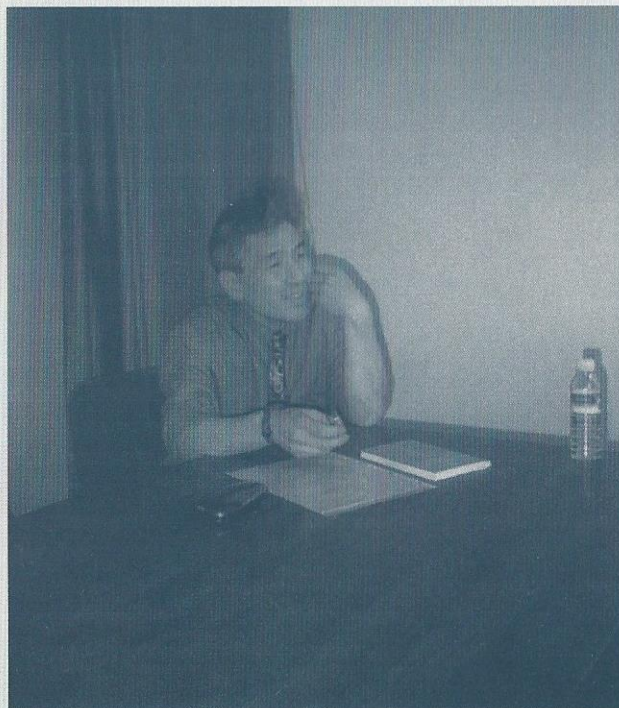
Per pràctica unanimitat, l'assemblea decidí encarregar a la Junta que faci les gestions necessàries, davant qui correspongui, perquè l'Escola d'Arts i Oficis porti el nom del qui la va fer possible, el Sr. Àngel Oliveras.

A petició pròpia, deixen el seu càrrec a la junta els companys Santi Puiggené i Antoni Martí i es proposa que passin a formar part del Consell Consultiu. S'incorporen com a nous membres Montse Carulla, Paquita Gassó, Francesc Balcells i Anna Sicart.

Algunes seccions informaren de les seves activitats específiques, Jaume Aloy de Segells i Monedes, Antoni Martí d'Antiguitats, Antoni Prats d'Iniciatives, Gumer Udi de Solidaritat, Jaume Oliveres de Música i Anna Sicart de Excursions.

S'acordà celebrar la diada del soci el dissabte 19 de juny, al Mercat Municipal, que tindrà un caire popular i on els socis i simpatitzants podran manifestar les seves aficions artístiques.

En conjunt, l'assemblea aprovà la tasca realitzada i encoratjà la junta a perseverar en la línia empresa.

CONFERÈNCIA D'EN KEN SANO

L'artista japonès afincat a Solsona, Ken Sano, va fer una conferència al Centre de Cultura el dimecres dia 27 de maig, amb projecció de diapositives, on va mostrar diferents aspectes de la vida en el Japó actual.

En el col·loqui el públic es va interessar en detalls concrets d'aquest país, comparant-los amb la situació d'aquí: els sous dels treballadors i jubilats, el preu dels habitatges, el tipus i la forma de menjar etc.

Soprenué la fluïdesa amb què parlaven català el Sr. Ken Sano, la seva muller i especialment el seu fill, que semblava talment un noi d'aquí per la manera d'expressar-se, especialment quan va ensenyar alguns caràcters de l'alfabet nipó, que en té 6.000.

Finalment, oferí un llibre que ha escrit, "Les quatre Estacions" que és un retrat poètic i humorístic de Catalunya i està escrit en català i japonès.

les tertúlies del centre cultural

En col·laboració amb la **FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE VEÏNS DE TÀRREGA,**

s'organitzaran dues tertúlies especials amb motiu de les eleccions municipals, una el dia 3 de juny, per parlar de cultura i participació ciutadana i una altra sobre circulació.

Eren convidats els caps de llista dels set grups que es presentaven a les eleccions: Frederic Gené per CiU, Mercè Bacardí pel PSC, Joan Fornusbirà per IC-Verds, Antonio Ribalta pel PP, Joan Amèzaga pels AIPN-Plataforma Ind., Pere Joan Martí per ERC i Xavier Mayora per IND pels pobles.

Eren de moderadors, Joan Pujal per la Federació de Veïns i Jaume Aloy pel Centre de Cultura en les dues tertúlies, i en ambdós casos hi hagué una nombrosa assistència de contertulians, al voltant d'uns vuitanta, tot i la calor que hi feia.

En l'habitual espai de dues hores, els candidats pogueren, molt sintèticament, expressar els seus programes i debatre entre ells i responent a les preguntes dels assistents, que per primera vegada pogueren preguntar i opinar amb tots els candidats junts i contrastables.

Pensem que va ser una experiència molt interessant i útil perquè els ciutadans tinguessin ocasió de conèixer les opcions que es presentaven en directe i en conjunt, per la qual cosa esperem que es pugui repetir en properes ocasions.

EL MÓN DE LA MÀGIA

Com a preàmbul d'una actuació que s'havia de celebrar al teatre Ateneu, titulada Lladre de somnis, el dijous dia 27 de maig tingué lloc la tertúlia referida, que constà de dues parts: una teòrica i altra pràctica.

El Sr. Daniel Arbonés, que era qui portava el pes de la vetllada, va fer les explicacions adients i es passaren uns vídeos en la primera part.

La segona fou molt interessant, ja que es va fer participar al públic, que tingué ocasió d'aprendre alguns trucs i provar les seves habilitats amb els jocs de mans i la manipulació dels habituals elements de l'univers de la màgia.

festa del soci

Es va fer per primera vegada i fou per recuperar l'ambient de l'antiga "castanyada", ara esdevinguda Gala dels Premis Culturàlia.

En el marc del nou espai del Mercat Municipal, prop d'un centenar de persones gaudiren d'un econòmic i sorprenent Sopar- Espectacle que en general agradà bastant i

permeté a tots el socis que ho volgueren, expressar les seves aficions artístiques.

Esperem en una propera edició perfeccionar i millorar aquest model de festa, i també per això demanem el consell i la col·laboració dels socis i simpatitzants.

Trobada anyal, targarins fora vila

El 16 de maig, diumenge de Festa Major, tingué lloc la Festa dels Targarins Fora Vila dels quals tenim un miler d'inscrits.

Com de costum hi hagué la trobada a l'Ajuntament amb l'assistència d'un centenar de persones, on es van fer els parlaments i les salutacions; després gaudiren dels cants

de la Coral de SULPITG a l'església dels escolapis, poguerem passejar pels llocs de la festa: Aplec del Cóc, desfilada de gegants, castellers, etc, i per fi el dinar de germanor habitual, on una seixantena van poder confraternitzar en un acte que ja comença a tenir el sabor de la tradició.

el centre cultural: excursions

VISITA A LA FÀBRICA ROS ROCA-INDOX.

Organitzat per la secció d'Iniciatives del Centre Cultural, en col·laboració amb l'aula de Ciències de l'Institut Manuel de Pedrolo, i gentilmente invitats per la firma Ros Roca, vàrem realitzar una acurada visita a la fàbrica Indox el passat dia 1 de juny.

Aquesta va ser una iniciativa del coordinador de l'esmentada secció, Sr. Prats, amb la finalitat que els joves vagin coneixent el món real del treball manual.

Dirigits per professor Carles Buidé, una vintena d'estudiants, nois i noies al voltant de disset anys recorregueren les instal·lacions de la fàbrica, incloses les noves que pocs dies després foren visitades pel president de la Generalitat de Catalunya. El Cap de taller, el Sr. Josep Casteràs, fou el nostre guia del qual vam rebre molt amablement l'explicació dels diferents processos de fabricació.

Finalment, el director de l'Oficina Tècnica, el Sr. Miquel

Fontova, ens explicà el planteig global de la fàbrica, que en ser els estudiants de ciències despertà en alguns apartats gran interès als assistents.

Des d'aquí expressem el nostre agraïment a la firma Ros Roca S.A. per les atencions rebudes i els felicitem per la bona marxa d'aquella fàbrica i del grup en general.

excursions a l'entorn: Granyena

Fou el 23 de maig quan a l'hora de costum ens trobàrem al Pati. Aquesta vegada vam haver de fer una operació prèvia: Vam portar els cinc cotxes del transport i via Cervera els duguérem al poble de Granyena, des d'on tornàrem en un de sol pel camí paral·lel que passa per Fonolleres i el Talladell.

Casualitats de la vida, els conductors tots eren homes. Per guanyar temps, la resta començà a caminar i tot eren senyores. La retrobada fou vora el Talladell, on es presentaren dos joves que són habituals d'aquestes excursions, i allí empenguérem la marxa tots junts.

Pero justament aquell dia i precisament per aquells camins, es feia una cursa de 4 x 4, aquets vehicles tot terreny que estan de moda. Això feia que hi haguessin els mossos d'esquadra i trobéssim camins tallats. Afortunadament ens desviàrem a temps per no sofrir els inconvenients d'aquesta coincidència.

Així fou com, travessant l'Ondara arribàrem a LA MORA, lloc ja conegut per nosaltres, on com de costum l'alcalde, Sr. Cos, ens obsequià amb un porró amb bon brou de la terra, amb el qual vam acompanyar el gustós esmorzar que ens cruspírem vora la font de la plaça on hi ha l'ermita.

Tot seguit agafàrem al camí cap a GRANYANELLA DE SEGARRA,

bastant dret per cert, i amb un solet ben bufó que ens escalfà. Fou un tros una mica dur però va fer que els beures amb què ens refrescàrem a "Ca la Lluïsa", el conegut i típic restaurant d'aquell poble, sabessin a glòria.

A la llunyania veiérem els 4x4 com omplien els camins i els camps de pols, produint a la vegada contaminació acústica, que s'ajuntava amb algun avió que passava, i trencava el silenci i la pau que ens envoltava, mentre olràvem les mare-selves que es trobaven en el seu millor moment, així com els verds camps d'ordi que al maig llueixen en plenitud.

Empenguérem la darrera etapa, també costa amunt. El grup es fragmentava, però el camí era bo i de tant en tant trobàvem alguna ombra. Anàrem arribant a GRANYENA, i visitàrem el poble anant a dalt on hi ha les restes del famós castell des d'on es veu una panoràmica excepcional i un minúscul cementiri abandonat.

I vora les cases uns petits jardins que feren les delícies del personal femení (i d'algun de masculí). Encara poguérem visitar l'església on hi estaven dient missa.

Per diferents camins tornàrem a casa, uns per Cervera, uns pel camí del Talladell que òbviament encara estava tallat i altres pel que passa vora Montornés i Verdú. Que bo va ser el dinar i que dolça la migdiada!

agenda

MERCAT D'ANTIGUITATS I DE LES ARTS.

Cada 3r dissabte de mes al carrer del Carme.

MERCAT DE SEGELLS, MONEDES I COL·LECCIONISME

Cada 1r diumenge de mes al vestíbul del Teatre Ateneu.

EXCURSIONISME:

dates per concretar

A l'entorn: **Montfalcó Emmurallat.**

A Barcelona: **Museu d'Art de Catalunya i Palau de la Música.**

Al país: **La Vall de Boí.**

CURS D'ART, "CONÈIXER CATALUNYA"

Dies: 9, 11, 16 i 18 de juny. Curs promogut i patrocinat pel CPCPTC.

FINAL DEL VI CONCURS MUSICAL DE TÀRREGA

Divendres 23 de juliol, a les 12 de la nit gran final, amb la actuació en directe dels tres finalistes al Makoki Club.

Amb el patrocini de:

AJUNTAMENT DE TÀRREGA

caixaManresa

